

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 33 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia siten, että yöammuntaa varten tarkoitettuja tähtäyslaitteita, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa, voitaisiin käyttää villisian metsästyksessä. Esityksen tavoitteena on tehostaa villisian metsästystä afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Afrikkalainen sikarutto	3
2.2 Metsästyslaki	3
2.3 Villisikakannan nykytila	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset	5
5 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	5
6 Lausuntopalaute	6
7 Voimaantulo	6
LAKIEHDOTUS	7
Laki metsästyslain 33 §:n muuttamisesta	7
LIITE	8
RINNAKKAISTEKSTI	8
Laki metsästyslain 33 §:n muuttamisesta	8

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan eläintauteja torjutaan aktiivisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 28.4.2022 villisikatyöryhmän (VN/28030/2020), jonka tehtävänä oli muun muassa linjata toimenpiteet, joiden avulla villisikakantaa hoidetaan ja sen tilannetta hallitaan metsästyslainsäädännön ja eläintautilainsäädännön nojalla, ottaen huomioon erityisesti afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Työryhmän toimikausi oli 1.5.2022–31.12.2023.

Villisikatyöryhmän 2.10.2023 linjauksen mukaan tavoitteena on jatkaa jo laskussa olevan villisikakannan pienentämistä. Keskipitkällä aikavälillä tavoitteena on kannan puolittaminen nykyisestä. Itä-Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen keskittymien ulkopuolella tavoite on, että villisikaa tavataan lähinnä satunnaisesti, eikä tihentymiä tai pysyvää kantaa päästetä muodostumaan. Toisena linjauksena työryhmä esittää pimeänäkölaitteiden sallimista villisian metsästyksessä.

Hallituksen esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 1.12.2023–19.1.2024. Määräaikaan mennessä lausuntoja saapui 13 kappaletta. Esityksen valmisteluasiakirjat löytyvät julkisesta palvelusta osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella MMM048:00/2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Afrikkalainen sikarutto

Afrikkalainen sikarutto (ASF) on viruksen aiheuttama sikojen ja villisikojen verenvuotokuume-tauti, johon ei ole olemassa rokotetta eikä hoitokeinoa. Afrikkalainen sikarutto ei tartu ihmiseen. Afrikkalaista sikaruttoa esiintyy yleisesti Afrikassa. Vuonna 2007 tauti levisi Georgiaan, todennäköisesti Afrikasta tulleen laivan ruokajätteen mukana. Sen jälkeen tauti on levinnyt laajalti eri maihin muun muassa Venäjälle, Liettuaan, Latviaan, Viroon ja Ruotsiin. Ruotsissa tautia tavattiin ensimmäisen kerran syyskuussa 2023 Fagerstan alueella. Afrikkalaista sikaruttoa ei ole koskaan todettu Suomessa, mutta uhka sen leviämisestä Suomeen on kasvanut. Suomeen saapuessaan tauti aiheuttaisi merkittäviä taloudellisia tappioita sikatiloille ja lihateollisuudelle muun muassa viennin rajoitusten ja eläinten lopettamisen vuoksi.

2.2 Metsästyslaki

Villisika on metsästyslain (615/1993) 5 §:ssä tarkoitettu riistaeläin, jolle on metsästysasetuksen (666/1993) 25 §:n 2 momentissa säädetty erityinen rauhoitusaika. Sen mukaan villisian naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, on rauhoitettu maaliskuun 1 päivästä heinäkuun 31 päivään. Muutoin villisikaa saa metsästää ympäri vuoden. Saaliiksi saadusta villisiasta on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle.

Metsästyslain 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä.

Metsästyslain 33 §:ssä säädetään metsästyksessä yleisesti kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa kielletään yöammuntaa varten tarkoitetut tähtäyslaitteet, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa ja 5 kohdassa keinotekoiset valonlähteet ja kohteita valaisevat laitteet sekä peilit ja muut häikäisevät laitteet. Pykälän 3 momentin mukaan edellä tarkoitetusta keinotekoisien valonlähteen käytön kiellosta voidaan kuitenkin poiketa käyttämällä kiinteää keinovaloa villisian metsästyksessä ruokintapaikalla.

Suomen riistakeskus voi metsästyslain 41 §:n nojalla myöntää luvan poiketa 33 §:ssä säädetyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä koskevista kielloista. Poikkeusluvan edellytyksistä säädetään metsästyslain 41 c §:ssä. Viime vuosina Kaakkois-Suomessa on sallittu Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla laajalla alueella yöammuntaan tarkoitettujen tähtäinlaitteiden käyttö villisian metsästyksessä. Poikkeuslupia on myönnetty afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisemiseksi.

2.3 Villisikakannan nykytila

Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomessa oli tammikuun 2023 alussa keskimäärin (mediaani) 2556 villisikaa. Kanta-arvion todennäköisyysväli (90 %) on 1630–4002 yksilöä. Arvion perusteella villisikakannan kasvutrendi on kääntynyt laskuun Suomessa. Villisikojen alueellinen levinneisyys on pysynyt samana viime vuosina ja villisikoja on edelleen eniten itäisen Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen alueilla. Metsästyksellä on merkittävä vaikutus villisikakannan kasvun rajoittamiseen.

Vuonna 2016 villisian metsästyksessä sallittiin kiinteän keinovalon käyttö villisian ruokintapaikalla, mahdollistettiin aitauksen käyttö villisian metsästyksessä säätämällä asiaa koskevasta asetuksenantovaltuudesta (*laki metsästyslain 33 ja 34 §:n muuttamisesta 422/2016*) sekä kumottiin sääntely villisian yleistä rauhoitusajasta (*valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen 24 §:n 9 kohdan kumoamisesta 147/2016*). Säädosmuutokset perustuivat villisikatyöryhmän mietintöön (MMM 2015:1), jonka yhtenä kirjattuna tavoitteena oli puolittaa villisikakanta valtakunnan tasolla. Tuolloin Suomessa arvioitiin olevan noin 1 500 villisikaa. Luonnonvarakeskuksen vuoden 2023 kanta-arvion valossa voidaan todeta, ettei tavoitetta kannan puolittamisesta saavutettu. Näin ollen metsästyslakiin tarvitaan edelleen muutoksia metsästyksen tehostamiseksi.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tehostaa villisian metsästystä afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisemiseksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Metsästyslain 33 §:n 3 momentin sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että momenttiin lisättäisiin villisian metsästystä koskeva poikkeus pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta kiellosta. Sääntely mahdollistaisi sen, että yöammuntaa varten tarkoitettuja tähtäyslaitteita, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa, voitaisiin käyttää villisian metsästyksessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Yöammuntaa varten tarkoitettujen tähtäyslaitteiden (pimeänäkölaitteet) sallimisella mahdollistettaisiin villisian metsästys myös pimeässä ja sulan maan aikana. Villisika liikkuu

enimmäkseen yöaikaan, jolloin pimeänäkölaitteiden avulla voidaan metsästää villisikojen reittien varrelta, pelloilta tai houkutteluruokintapaikoilta.

Pimeänäkölaitteiden käyttö mahdollistaa villisikojen metsästämisen tehokkaasti ja turvallisesti alueilla ja ajankohtina, joilla se ilman laitteita olisi mahdotonta tai vaikeaa. Esimerkiksi tehokas koirametsästys rajavyöhykkeen tuntumassa ei ole mahdollista, mikä vaikeuttaa villisikakannan säätelyä näillä alueilla.

Pimeänäkölaitteiden käyttö luo turvallisuutta sekä muille luonnossa liikkujille että metsästäjille itselleen. Tähtäyslaitteiden avulla, maastossa ampumasektorilla olevat tai saaliin takana olevat, lämpöä tuottavat kohteet näkyvät ja kohteen laji on mahdollista muodosta tunnistaa. Pimeänäkölaitteiden käyttö mahdollistaa saaliin valikoimisen ja tarkan laukauksen huonoissa valaistusolosuhteissa, mikä vähentää haavakoiden määrää.

Villisikojen aiheuttamia vahinkoja voidaan kannan pienentämisen lisäksi ennaltaehkäistä pimeänäkölaitteiden mahdollistamalla valikoivalla metsästyksellä. Metsästys voidaan kohdistaa haluttuihin yksilöihin, kuten ylivuotisiin porsaisiin, vanhempiin karjuihin ja loppuvuodesta saman vuoden porsaisiin. Valikoiva metsästys mahdollistaa lauman pysymisen alueella ja metsästyksen kohdistamisen samaan laumaan myös jatkossa.

Lakimuutos auttaisi villisikatyöryhmän (VN/28030/2020) 2.10.2023 linjaaman tavoitteen saavuttamisessa. Villisikatyöryhmä linjasi, että tavoitteena on jatkaa jo laskussa olevan villisikakannan pienentämistä. Keskipitkällä aikavälillä tavoitteena on kannan puolittaminen nykyisestä. Itä-Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen keskittymien ulkopuolella tavoite on, että villisikaa tavataan lähinnä satunnaisesti, eikä tihentymiä tai pysyvää kantaa päästetä muodostumaan.

Mikäli afrikkalainen sikarutto saapuu Suomeen, on tämän lakimuutoksen myötä metsästäjillä jo tarvittavat varusteet ja osaaminen nopeaan reagointiin ja toimintaan. Tehokas metsästys parantaa edellytyksiä tartunnan rajaamiseen mahdollisimman pienelle alueelle.

Nykytilanteessa poikkeuslupien myöntäminen on Suomen riistakeskuksen vastuulla. Lakimuutos vähentäisi riistakeskuksen hallinnollista taakkaa.

5 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Norjassa keinotekoisien valonlähteen käyttö metsästystarkoituksessa on lähtökohtaisesti kielletty. Keinovaloa saa kuitenkin käyttää villisian metsästyksessä avoimessa maastossa ja ruokintapaikalla. Keinovaloa voi käyttää myös haavoittuneen villisian jäljityksessä. Metsästäjän on ilmoitettava poliisille, metsästysoikeuden haltijalle ja kunnalle keinotekoisien valon käytöstä ennen jäljitystä. Jos ilmoittaminen merkittävästi viivästyttäisi jäljitystä, perustellun ilmoituksen keinotekoisien valonlähteen käytöstä voi lähettää näille tahoille heti jäljityksen päätyttyä. Metsästäjällä on myös osoitusvelvollisuus siitä, että jäljitettävää eläintä ammuttiin laillisesti.

Ruotsissa tien tai rakennuksen yhteydessä olevaa valonlähdetä, joka on asennettu muuhun tarkoitukseen kuin metsästyksen helpottamiseen, voidaan käyttää villikanin, ketun, supikoiran, mäyrän, minkin, nädän, pesukarhun tai villisian metsästyksessä. Lisäksi mainittujen eläinten metsästyksessä saa käyttää taskulamppua tai vastaavaa lamppua, kun eläin on lopetettava pysäyttävällä koiralla metsästettäessä, pesällä tai kolossa tapahtuvan metsästyksen yhteydessä tai pyyntivälinettä koettaessa. Villisian metsästyksessä kiinteän keinovalon käyttö on sallittu villisian ruokintapaikalla.

Elektronista kuvanvahvistinta, elektronista kuvanmuunninta, lämpökameraa tai liikkuvaa valaistusta saa käyttää metsästysaseen yhteydessä villisian metsästyksessä, mutta lämpötähtäintä vain avoimessa maastossa tai villisian ruokintapaikalla. Muutoin edellä mainittuja kädessä pidettäviä laitteita saa käyttää metsästyksessä esimerkiksi saaliseläinten etsimiseen ja havainnointiin.

Tanskan metsästyslainsäädäntö kieltää elektronisten laitteiden käytön eläinten paikantamiseen. Pääsäännöstä on kuitenkin joitakin poikkeuksia. Kädessä pidettävää lämpökameraa saa käyttää supikoiran ja pesukarhun metsästyksessä. Mainittujen eläinten metsästyksessä saa käyttää myös valoa vahvistavaa tähtäintä (ei lämpötähtäintä) ruokintapaikalla. Lisäksi villisian metsästyksessä saa käyttää keinotekoisia valonlähettä.

Latviassa keinotekoiset valonlähteet ja lämpötähtäimet ovat kiellettyjä vuorokauden pimeinä tunteina, lukuun ottamatta villisikojen, kettujen ja supikoirien metsästystä. Vastaavalla tavalla kiellettyjä ovat myös pimeänäkötähtäimet, joissa käytetään elektronista suurennusta tai kuvanmuunnosta.

Virossa keinovalon ja pimeänäkölaitteiden käyttö on lähtökohtaisesti kielletty metsästyksessä. Viron ympäristövirasto voi kuitenkin myöntää poikkeuksen kiellosta eläintautien leviämisen estämiseksi. Esimerkiksi keinovalon käyttö on sallittu villisian metsästyksessä afrikkalaisen sikaruton torjumiseksi (tieto Viron ilmastoministeriöstä).

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 1.12.2023–19.1.2024. Määräaikaan mennessä lausuntoja saapui 13 kappaletta. Lausunnonantajista Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Ruokavirasto, Suomen Metsästäjäliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Paliskuntain yhdistys, Suomen luonnonsuojeluliitto ry sekä yksityishenkilö kannattivat esitystä. Samoin yhteislausunnon antaneet Atria Suomi Oy, HKScan Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy kannattivat esitystä. Sisäministeriön poliisiosastolla ja Poliisihallituksella ei ollut lausuttavaa asiassa. SEY Suomen eläinsuojelu ry kyseenalaisti lausunnossaan esityksen tarpeellisuuden.

Lausuntopyyntö, saadut lausunnot sekä tarkempi lausuntoyhteenvedo löytyvät valtioneuvoston hankeikkunan julkisesta palvelusta osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella MMM048:00/2023. Esitykseen ei ole tehty muutoksia lausuntojen johdosta.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan keväällä 2024.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

metsästyslain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 33 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 683/2019,
seuraavasti:

33 §

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta kiellosta voidaan kuitenkin poiketa villisian metsästyksessä. Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta keinotekoisen valonlähteen käytön kiellosta voidaan poiketa käyttämällä kiinteää keinovaloa villisian metsästyksessä ruokintapaikalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 15.2.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Laki

metsästyslain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 33 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 683/2019,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta
keinotekoisien valonlähteen käytön kiellosta
voidaan *kuitenkin* poiketa käyttämällä
kiinteää keinovaloa villisian metsästyksessä
ruokintapaikalla.

*Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta
kiellosta voidaan kuitenkin poiketa villisian
metsästyksessä.* Edellä 1 momentin 5
kohdassa tarkoitetusta keinotekoisien
valonlähteen käytön kiellosta voidaan poiketa
käyttämällä kiinteää keinovaloa villisian
metsästyksessä ruokintapaikalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
